

III Всеукраїнська науково-
методична конференція з
міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е. ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
Довженко Р. В. ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
Zavhorodnia V. M. LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
Желобицький Я.К. СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
Ішутіна О.Є. РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE)	89
Ковальчук І. В., Ковальчук М. О. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
Козенкова Л. О. ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ	96
Kochkina D. D. THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES	102
Козир М.А. ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
Kolesnik N. D. REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
Кравченко О.В., Щербак А. С. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	116
Лебідь А.Є., Тимофеева Т. КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА	122
Lisniak V. A. ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW	126
Лісун Я.В. ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
Маланчук Т.В. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
Чурилова Т.М. ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
Швагер О.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
Швець Т.Е. ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
Шевчук В.О. РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
Шемелинець І.І. МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О. ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
Яремович М.А. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС

Підоричева І. Ю.

*доктор економічних наук, завідувачка сектору проблем
інноваційно-інвестиційного розвитку промисловості
Інститут економіки промисловості НАН України*

У 2019 р. Європейська комісія прийняла нову стратегію зростання ЄС – ***Європейський зелений курс (ЄЗК) (European Green Deal)***, яка має на меті перетворити ЄС у «справедливе та процвітаюче суспільство з сучасною, ресурсоефективною та конкурентоспроможною економікою», у якій здоров'я і добробут

населення будуть захищені від впливу негативних факторів зовнішнього середовища, а перехід до «зеленої економіки» буде справедливим і всеохоплюючим [1].

Наразі до цих амбітних стратегічних цілей додалася мета подолання негативних соціально-економічних наслідків пандемії Covid-19. Задля їх усунення в ЄС прийнято **план відновлення NextGenerationEU** обсягом фінансування понад 800 млрд євро, спрямований на створення більш зеленої, цифрової та стійкішої Європи. В його межах виокремлено сфери, які потребують пріоритетної підтримки – це, зокрема охорона здоров'я, цифрові навички та освіта, дослідження та інновації. Тому політичне керівництво ЄС поставило за мету адаптувати до нинішніх умов **Європейський дослідницький простір (European Research Area, ERA) (ЄДП)**. Його можна описати як об'єднання держав-учасниць ЄС, його асоційованих членів та інших європейських країн, спрямоване на розвиток міжнародного науково-технологічного та інноваційного співробітництва, досягнення скоординованості та взаємоузгодженості у виконанні національних і регіональних дослідницьких програм і проєктів, сприяння вільному переміщенню дослідників, знань та інновацій, а також заохочення більш конкурентоспроможної європейської промисловості.

Процес оновлення ЄДП розпочався у 2020 р., тоді Європейською комісією було представлено **новий ЄДП (“A new ERA for Research and Innovation”)** [2], а наприкінці 2021 р. Рада ЄС прийняла основоположний документ, яким мають керуватися країни-члени ЄС у сфері досліджень та інновацій – **Пакт про дослідження та інновації (Pact for research and innovation)** (далі – Пакт).

Пакт покликаний спростити і водночас підвищити ефективність і видимість ЄДП для громадян через:

- 1) забезпечення пріоритетності інвестицій у дослідження та розробки, збільшення їх обсягу до 3% ВВП у середньому по ЄС;
- 2) об'єднання зусиль країн-членів ЄС у вирішенні дослідницьких та інноваційних завдань, найважливіших для Європи;
- 3) здійснення інвестицій у спільно узгоджені пріоритетні сфери;
- 4) запровадження спрощеного процесу координації політик та моніторингу результатів спільних дій.

Пактом вперше окреслено *загальні принципи та цінності* у сфері досліджень та інновацій для країн-членів ЄС. Вони для зручності прийняття розподілені на три підгрупи [3]:

перша під назвою «Підтримуючи цінності» стосується етики, цілісності досліджень та інновацій, свободи наукових досліджень, гендерної рівності та рівних можливостей для всіх;

друга – «Працюючи краще» – передбачає вільних рух дослідників, знань і технологій, прагнення до досконалості, орієнтованість на створення цінності, забезпечення соціального та економічного впливу;

остання, третя – «Працюючи разом» – має на увазі координацію, узгодженість, зобов'язання, глобальне охоплення, інклюзивність, соціальну відповідальність.

У Пакті визначено *16 пріоритетних сфер*, які витікають з цих цінностей і принципів, демонструючи, що саме ЄС планує досягти у наступні роки. Серед таких сфер представлені, зокрема, «Відкрита наука», «Дослідницька інфраструктура», «Гендерна рівність, рівні можливості для всіх та інклюзивність», «Синергія з освітою та Програмою навичок ЄС» [3]. Такі пріоритетні сфери відповідають новому стратегічному порядку денному ЄС, враховують невиконані цілі попередніх періодів розвитку ЄДП і спрямовані на трансформацію європейських економік, аби зробити їх стійкішими до глобальних викликів.

У межах нового ЄДП також було заплановано покращити *координацію* національних політик у сфері досліджень та інновацій, а також розширити систему *моніторингу* результатів запровадження спільних дій. Задля посилення координації політик в ЄС було прийнято перший ***Політичний порядок денний ЄДП (ERA policy agenda) на 2022-2024 рр.*** [4], який визначив *20 конкретних дій ЄДП (ERA actions)* як пріоритетних для докладання спільних зусиль країнами-членами ЄС на найближчі роки. Ці дії мають рекомендаційний характер, тому країнам-членам ЄС було запропоновано визначити до середини 2022 р. ті з них, в яких вони хочуть брати участь.

Щодо системи *моніторингу* ЄДП, то вона включатиме такі елементи [4, с. 20;5]:

табля ЄДП – відстежуватиме прогрес у досягненні цілей ЄДП і відобразатиме зведені дані на рівні ЄС;

інформаційну панель ЄДП – детальніша за табло панель інструментів, яка відобразатиме рівень виконання цілей ЄДП на національному рівні;

онлайн-платформу політики ЄДП, на якій країни-члени та ЄК ділитимуться інформацією про політику, яку вони будуть запроваджувати для реалізації Політичного порядку денного ЄДП;

регулярні політичні діалоги між країнами-членами та ЄК на дво-і багатосторонньому рівнях для обміну передовим досвідом і взаємного навчання;

проміжний огляд щодо імплементації Політичного порядку денного ЄДП, який готуватиме ЄК кожні 18 місяців, і щорічні звіти, надані Європейською комісією кожній країні-члену щодо її прогресу, які будуть враховані у політичних діалогах.

Водночас спеціальних інструментів для поглиблення співпраці ЄС із третіми країнами (у тому числі з Україною) Пактом не передбачено. Україна, для того, щоб пришвидшити свою інтеграцію до ЄДП, має приєднуватися до обговорень на рівні ЄС, спостерігати і вирішити, в яких пріоритетних сферах і діях вона хоче брати участь.

Заразом російська військова агресія проти України перевернула політику національних урядів і великих дослідницьких установ Європи та світу в цілому, послужила тригером для активізації співпраці ЄС з країнами інших регіонів світу, які поділяють демократичні цінності. Представники Європейської комісії наголошують [6], що асоціація з Рамковою програмою “Horizon Europe” наразі відкрита для будь-якої країни світу за умови, що вона має потенціал у сфері досліджень та інновацій, поділяє ті самі цінності, що і ЄС. Перед ЄС, фактично, постало завдання побудувати самодостатню європейську дослідницьку та інноваційну екосистему, яка б тісніше з’єднувала науку та промисловість і була здатною вирішувати глобальні виклики. Водночас Європейська комісія і національні уряди країн-членів ЄС не можуть не усвідомлювати усю складність такого завдання, тому розширення співпраці з іншими демократичними європейськими та неєвропейськими країнами є актуальним як ніколи.

При цьому важливо, щоб ці країни були повною мірою обізнані з новим стратегічним порядком денним ЄС, поділяли його амбіції та прагнення, були готовими приєднатися до спільного вирішення глобальних викликів. Йдеться насамперед про зазначений вище

Європейський зелений курс з його підходом до інновацій, орієнтованих на місію [7, с. 52-55], про переспрямування стратегій смартспеціалізації на сталий розвиток, про пріоритети Європейської комісії на 2019-2024 роки, про План відновлення Європи після пандемії COVID-19 та про нагальну потребу подолання наслідків невмотивованої російської військової агресії проти України, що викрила кризу у безпековій сфері ЄС та ймовірніше призведе до енергетичної, міграційної, продовольчої та економічної кризи у світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The European Green Deal. Communication from the Commission. European Commission: Brussels, 11.12.2019 COM(2019) 640 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>.

2. A new ERA for Research and Innovation. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Commission. Brussels, 30.9.2020. COM(2020) 628 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A628%3AFIN>.

3. A Pact for Research and Innovation in Europe. European Commission. Directorate-General for Research and Innovation. 2022. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/56361>.

4. European Research Area Policy Agenda – Overview of actions for the period 2022-2024. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. 25 p.

5. ERA Monitoring. ERA Portal Austria. The Knowledge-Sharing Platform. 2021. URL: <https://era.gv.at/era/era-monitoring-mechanism/>.

6. Matthews D. Ukraine invasion spurs EU push to associate the democratic world to Horizon Europe. *ScienceBusiness*. 2022, 24 May. URL: <https://sciencebusiness.net/news/ukraine-invasion-spurs-eu-push-associate-democratic-world-horizon-europe>.

7. Підоричева І.Ю. Науково-технологічне та інноваційне співробітництво між Україною та Європейським Союзом: перспективи і стратегічні напрями розвитку. *Економіка України*. 2022. № 2. С. 50-74. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.02.050>.